

## **Рекомендації педагогам**

Шановні колеги, починаючи навчання у військовий час, мабуть кожен з вас замислюється над тим, чи варто взагалі говорити з дитиною на тему війни?

Психологи наголошують - говорити потрібно обов'язково, але краще самим розмову не починати. Якщо дитина задає питання, у жодному випадку не можна їх лишати без відповіді. Не отримавши пояснення про те, що турбує, дитина може дофантазувати, зробити хибні висновки з почутого на вулиці.

### **Ключові поради:**

#### ***1. Зі школярами ділитися своїми думками***

Дітям молодшого підліткового віку слід давати відповідь саме на поставлене питання. Можна ділитися своїми думками, почуттями. Але треба бути готовим, що діти молодшого підліткового віку можуть мати свою точку зору і будуть хотіти поділитися нею. Неодмінно слід давати їм таку можливість.

#### ***2. Із підлітками шукати відповіді разом***

Іноді питання, які ставлять підлітки, загаяють у глухий кут. Тоді важливо чесно про це сказати: "Я зараз не знаю відповіді, дай мені трохи часу, і ми повернемося до цієї теми".

Або можна сісти разом пошукати інформацію в інтернеті. Добре поділитись авторитетними для дорослого лідерами думок.

Разом почитати їхні дописи, знайти спільно відповідь. Інформаційне поле бездонне, а критичне мислення в підлітків ще здебільшого не сформоване.

#### ***3. Головним для дитини є відчуття спокою та безпеки.***

Дітям, особливо у зоні бойових дій, потрібно наголошувати, що всі негаразди тимчасові. Розмова має бути спокійною, без підвищення голосу чи різких висловлювань. Для дітей молодшого шкільного віку найбільш зрозуміла форма – ігрова. Можна використати іграшки, книги або просто розповісти казку про те, як «посварились» дві країни і тепер мають «виправляти власні помилки».

І ще одне – за будь-яких обставин не можна розділяти людей на «наших» і «не наших». Розділення дітлахів «на табори» - неминуче. Вони копіюють поведінку дорослих і звертатимуть увагу на мовні ознаки або на те, у

військових чи сепаратистів хочуть грати діти у дворі. Необдумані відповіді можуть призвести до замкненості та ізоляції дитини серед однолітків, а іноді до проявів агресії.

### **Як правильно побудувати розповідь про війну**

- ✓ Розкажіть дитині, що війна – це спосіб досягнення мети умовах, коли інших методів отримання бажаного вже не лишилося. Б'ються тоді, коли не можуть домовитися, запропонувати вигідну угоду, не мають інших засобів впливу на людину чи країну. Отже, війна між Росією та Україною – це останній аргумент. Вона почалася через вичерпання Росією політичних та економічних важелів тиску на нашу державу.
- ✓ Зауважте, що у високорозвинених країнах війни стають нетиповим явищем. Після Другої світової війни Європа, у якій ми живемо, докладала чимало зусиль, аби війни, у нашій частині світу, більше не траплялися. Якщо у XVIII-XIX столітті почати війну для досягнення певних вигід було нормальним, то сьогодні це засуджується.
- ✓ Зверніть увагу на те, що у XXI столітті війна є:
  - незаконною. Вирішувати проблеми і досягати бажаного прийнято угодами і дипломатією.
  - не вигідною. Вона призводить до великих втрат і руйнувань. Використовувати економічну або технологічну конкуренцію значно вигідніше.

Спробуйте порівняти поведінку країни-агресора з булінгом або дискримінацією. Нехай діти спробують провести паралелі за наступними пунктами: образливі прізвиська (хохли, гризуни, чукчі та інші прізвиська для народів колишнього СРСР), розлюднення (фашисти, нелюди, «такої нації не існує» та інші тези російської пропаганди), вимагання (спроби тиснути через погрозу війною, шантаж енергоресурсами тощо), спроби самоствердитися через приниження жертви.

- ✓ І головне, наголосіть здобувачам освіти, що кожен українець має докласти свої зусилля до перемоги. Внесок дітей — розвиватись і навчатись заради майбутнього розвитку України.

**Все буде УКРАЇНА!!!**

З повагою практичний психолог Повстенко І.П.